

A WALESI KÖLTÉSZET MÚLTJA ÉS JELENE

Arany Jánosnak köszönhetően a walesi bárdok a magyar irodalomban már régóta jelen vannak, de hangjukat nem ismertük. A jelen úttörő válogatás a bárdok hagyományára büszke és azt lelkesen ápoló, többnyelvű kortárs walesi költészetből nyújt szemelvényt.

A walesi nyelv eredete az őskelta nyelvekhez nyúlik vissza, melyek egyik ága a Britanniában és Bretagne-ban beszélt britt nyelveket öleli fel (ide tartozik például a korni és a breton nyelv is). Ebből az alapnyelvből a 6. század körül több nyelv is önállóbb útra tért. A mai walesinek még mindig sok közös vonása van a breton nyelvvel. Ez az oka annak is, hogy Walesnek és Bretagne-nak közös a nemzeti himnusza. Annak ellenére, hogy a walesieknek jelentős történelmi múltja és fentmaradt kulturális öröksége van, az évszázadokon át tartó angol asszimiláció miatt nyelvük és hagyományuk továbbélése erős kihívással néz szembe. A globalizált média és az internet térnyerése tovább erősíti az angol nyelv dominanciáját, hisz publikálási lehetőséget ad, hogy alkotásaik szélesebb közönséghez jussanak el mind Walesben, mind nemzetközileg.

Ebben az antológiában 22 Walesben élő költő alkotásával találkozhat az olvasó. Vegyük például a válogatásunkat záró R. S. Thomas esetét, aki Walesben született és nevelkedett, de angolul írt, ám az asszimiláció ellen mindig felemelte szavát. Myrddin ap Dafydd költő utóda szintén a walesi nyelv és kultúra fáklyavivője, ő meg következetesen csak walesiül ír. Továbbá a bevándorló költőknél az is megesik, hogy több nyelven verselnek, és ezek egyike sem a walesi.

Wales irodalmi öröksége a 6. századra nyúlik vissza. Abban az időben is jelentős latin és gallorómán (később angol) hatásnak volt kitéve a bárdok költészete, akik énekelve adták elő verseiket. Ezek az első költők, akiket „cynfeirdd”-nek neveztek, nagy tiszteletben részesültek a hősi tetteket dicsőítő, mitológiai történeteket elbeszélő és a természetet megünneplő, bonyolult verseikért. Taliesin és Aneirin művei, amelyeket olyan kéziratokban őriznek, mint az *Aneirin könyve* és a *Carmarthen Fekete Könyve*, jól példázzák ezt a szóbeli hagyományt.

Az írás bevezetésével a walesi költészet jelentős átalakuláson ment keresztül (a 12–16. században). Ennek az időszaknak a költői, mint például Dafydd ap Gwilym és Guto'r Glyn, összetett versformákban (például *cywydd*, *awdl*) éljenezték a szerelmet, a természetet és a lovagiasságot.

A 16–18. században a walesi reneszánsz irodalom virágzását a walesi nyelv és kultúra tudatos ápolása segítette, amelyet William Salesbury walesi Újtestamentuma és számos egyéb klasszikus szöveg walesi fordítása szintén gazdagított. Olyan költők, mint Tudur Aled és Lewis Glyn Cothi, hagyományos formákat ötvöztek a reneszánsz humanizmus és individualizmus ideáival.

A 19. század a walesi költészet romantikus korszakát hozta el, felpezsdítve a walesi folklór, mitológia és nemzeti identitás iránti érdeklődést. Talhaiarn vagy a későbbi Hedd Wyn például verseikben a hazaszeretetet, a természet szépségét és a walesi nép sorsát énekelték meg, hozzájárulva az egyre inkább veszélyeztetett walesi kultúra életben maradásához.

A 20. század közepétől a kis részben walesi, nagyobb részben angol nyelven születő költészetük modernista és avantgárd befolyásokra lett nyitott, miközben továbbra is hagyományos témákkal és formákkal foglalkozott. Költőik, mint R. S. Thomas, Dylan Thomas és Gillian Clarke, műveikkel Egyesült Királyságban és nemzetközi szinten is irodalmuknak elismerést szereztek. A 21. században megnövekszik a kísérleti és többnyelvű költészeti alkotások száma. Így nemcsak a walesi irodalom világirodalmiasodik, hanem a világirodalmi örökség walesi megnyilvánulást is kap.

A walesi nyelvi és irodalmi örökség megőrzésének küzdelmében ez a válogatás szerény, mégis jelentős erőfeszítést tesz. Alkotásaival tükörként szolgál a magukat walesieknek (is) mondók reményeinek és küzdelmeinek. Legyen szó a táj szépségéről vagy leromboltságáról, a nyelvi és kulturális identitás elvesztéséről vagy az érte való lángolásról, vagy a (poszt)modern társadalmi és politikai normák kihívásairól, a walesi költők lebilincselik hallgatóságukat közvetlen hangjukkal. Figyelmesen olvasva őket rengeteg sorsbéli hasonlóságot lel a magyar olvasó.

E válogatás mindkét szerkesztője az elmúlt évtizedben különböző egyetemek hallgatóival dolgozott együtt antológiák összeállításán, fordításán és kiadásán. Amikor a Károli Gáspár Református Egyetem diákjai fordítási munkájuk során elakadtak, felvehették a kapcsolatot John Eliottal, aki a szerzőkkel konzultálva megkereste a választ.

A válogatásunkat záró vers e kis kollekciónak a címét is adja. R. S. Thomas soraival azt kívánjuk, *hogy a ma csüggedt szíve holnapra kiteljesedjen!*

A Szerkesztők

Az Eisteddfod Fesztivál Rhondda Cynon Taf Ünnepi Napján

2024. június 24-én

HEDD WYN

(1887–1917)

A BOLYONGÁS VÉGE

Bejártál távoli vidékeket,
tengeren túli országokban bolyongtál,
s mikor visszatértél hegyvidéki otthonodba,
mily könnyű volt szíved.

Röviden viszontláttuk egymást, mielőtt
e világot megrendítő háborúba távoztál
országod és a bátorság nevében
drága áron szerzett sebekkel.

Most vihar tombol Trawsfynydd hegyei fölött,
mintha téged siratna,
ki számtalan zászlóaljjal francia földön
álom nélküli álomban nyugszik immár örökre.

IDRIS DAVIES¹

(1905–1953)

A NÉMA TARTOMÁNY
(GWALIA DESERTA, XV. RÉSZ)

Ó, mit tudsz nekem adni?
Zúgják a bús harangok, ez Rhymni.

Van-e még remény, mi feltör?
Sírják a barna harangok, ez Merthyr.

És a bánya kinek a tulajdona?
Kérdik a fekete harangok, ez Rhondda.

És a bányászt ki fosztogatja?
Sírják a zord harangok, ez Blaina.

Mindent el fognak vinni.
Kongják a harangok, ez Caerphilly.

Éles agyaraik ne feledd!
Kiáltják a harangok, ez Castell-nedd.

Délen minden csupa gond, düh.
Szólnak a rózsaharangok, ez Aberhonddu.

Isten se bírja nézni,
Locsogják a harangok, ez Swansea.

A zsványokat bíróság elé vidd!
Esdenek a harangok, ez Casnewydd.

Nem lenne semmi baj, ha –
Súgják a zöld harangok, ez Bala.

Nővéreim, mi okunk aggódni?

¹A Merthyr Tydfil melletti Rhymney-ben született Dél-Walesben. Költeményeit eredetileg walesi nyelven írta, később azonban kizárólag angolul. Egyedülként tudósított a 20. század elejének jelentős eseményeiről a dél-walesi völgyekben és szénmezőn, méghozzá a szó szoros értelmében a széndombokról. Ma leginkább az 1938-ban megjelent *Gwalia Deserta (Wales pusztasága)* „Bells of Rhymney” nevű strófáiról ismert, amelyeket később népszerű dallá dolgoztak át. Az itt szereplő vers az 1938-as *Gwalia Deserta* című kötetből származik.

Dalolják az ezüstharangok, ez Gwy.

MICHAEL D. EVANS

(sz. 1950)²

CYMRAEG

Elhagyatva az *iaith y nefoedd* mennyei nyelv
munkások és földrajz által,
s helyette a *saesneg*nek mondott angol nyelvbe
vagyunk fejünk búbjáiig temetkezve,
földünk és őseink nyelvének se híre, se hamva, mint az árvíz sújtotta Capel Celynnek.
Emlékekből merednek ránk még őseink, kiket megbüntettek, ha a walesi *cymraeg*
nyelven beszéltek.

Előítéletük szerint: a Sátán nyelve a walesi, tilalmuk
egy ideig én is bevettem.
Hiraeth a honvágy érzése, mellyel szívemben
elveszett szavakért kutakodom, míg végül megtalálom módját,
hogyan visszahívjam őket, s megszállva tartsanak engem.

A kérdés továbbra is:
walesi örökségünket
és valutánkat
minek a szolgálatába állítjuk?

²Cymro/Walesben élő cymro/walesi, aki hosszú, angliai informatikai pályafutás után nyugdíjba vonult. R. S. Thomas költészetének rajongója, akinek munkásságával több mint 25 évvel ezelőtt egy manchesteri anglikán pap prédikációiban találkozott először. Szívesen tanulja és használja a cymraeg (walesi) nyelvet; rajong a krikettért, a rögbiért és több zenei stílusért. Feleségével, Hilaryval szívesen töltik az időt gyermekeikkel és unokáikkal, nagyon szeretnek túrázni. Az ebben a gyűjteményben szereplő versei mindeddig kiadatlanok voltak.

PHIL KNIGHT

(sz. 1965)³

ÜDVÖZÖLLEK WALESBEN

Wales egy csoda, csoda, CSODA!
Otthon érzi magát a fáradt turista,
Mivel szürke és króm itt minden pláza
Úgy, mint Angliában
Vagy akár Amerikában.

Wales egy nagy vidámpark,
Kelták, rómaiak, normannok,
És rengeteg várunk van,
Bányásmúzeum, de nincsen bánya.
Ettől lesz a fű még zöldebb.

Walesben utazhatsz a
Sok aranyos kis gőzmozdonyunkkal,
Azonban idáig autóval kell majd jönnöd,
Mert errefelé a tömegközlekedés
Már jó ideje megszűnt.

Walesben mindenféle csodadolgot
Megvehetsz: játék bárányt, poszttereket vízesésekről
És pici bányászfigurákat
Igazi walesi szénből.
Csodálatos könyveket Walesről,
Walesi hercegekről és walesi költőkről
És walesi kommunistákról, akik már
Rég nincsenek köztünk.

Fejezd be a kirándulást
Egy új, autentikus étteremben, melynek
Egy régi épületünk ad otthont,

³Neath-ből származó költő és politikai aktivista. Az 1980-as években, tizenéves korában kezdte politikai tevékenységét a CND (*Campaign for Nuclear Disarmament*) tagjaként. Azóta minden egyes háború ellen tiltakozását fejezte ki. Támogatja a független Wales megszületését. Költészetében gyakran a humor hordozza a legfőbb gondolatiságot. Publikált többek között a *Poetry Wales* költészeti magazinban, az *Earth Love* című antológiában, a *Dial 174* magazinban, a *Planet* felületén, a *Red Poets* költészeti magazinban és az *Atlantic Review* folyóiratban. 2015-ben a *Red Poets* adta ki versgyűjteményét *You Are Welcome to Wales* címmel.

Vagy igyál a Dylan Thomasról⁴ elnevezett sörből
Valamelyik kis ír kocsmánkban.

Szóval addig gyere Walesbe, amíg teheted,
A sziklák és a tenger örökké tart,
De a többi eltűnik, eltűnik, eltűnt!

⁴A 20. század egyik legmeghatározóbb walesi költője.

PHIL KNIGHT

BARA BRITH⁵

Ez nem gyümölcskenyér,
mondta a bolt fiatal dolgozója.
Ez hagyományosan walesi.

A vásárló szeme elkerekedik
mint a rómaié, aki druidát,
sárkányt vagy más, hagyományos
walesi dolgot lát
a Mabinogion⁶ oldalairól.

Esetleg kicsit erősnek találja.

Az angolok előre-hátra inganak,
miként őseik szemben
Nagy Llywelyn⁷ vagy
Owain Glyndŵr seregével.
Erősebbek voltak egy kicsit.

Nagyon száraz, azt szokták mondani.

Az úriember összeszorította ajkait,
miként a kapitalista szemléli
a nemzetek gazdagságától kiszáradt
üreges dombjainkat és üres hegyeinket.

Az ízhez hozzá kell szokni.

Köhög, mint az egyik tudós,
aki szerint a walesi a
Szolgaság Nyelve, hisz
néhány hang ízéhez nem lehet hozzászokni.

Nem tudhatod, míg ki nem próbálsz.

⁵Gyümölcskenyérhez hasonló hagyományos walesi étel.

⁶Tizenegy kelta mitológiából származó, középkori walesi mese összefoglaló neve.

⁷A 12–13. században élt herceg, majdnem egész Walest egyesítette uralkodása alatt.

Hallja az elveszett generációk szavát,
kik a világ végére is elmentek
egy jobb élet reményében.

Bevonhatod Devon krémmel.⁸

A pénz gazdát cserél, és ismét
valami walesi feláldozódik a tranzakció érdekében.

⁸A walesi délutáni teához fogyasztott péksüteményre kent krém.

LAURA WAINWRIGHT

(sz. 1982)⁹

MEDÚZA

Kihült szív,
tekintet nélküli szemlencsék,
áramkör nélküli, szétterült agy,
legyek hemzsegek felette.
Mindeme saját és idegen részek
itt vannak, százával, ezrével,
hol félig kinyílt kagylókra,
holdformájú kövekre vadászom;
elvonuló dagály hátrahagyott tetemei,
kórboncnok szenvtelensége.

Azt tartják, egy nap a tenger felmelegszik,
leveti pikkelyeit,
minden karmát, fogát és csontját
felforrallja zselatinná.
Lenyugvó vörös csillagot látok,
agyagba mintázott délibábot.

⁹A dél-walesi Newportból származik. Versei számos magazinban, folyóiratban és antológiában jelentek és jelennek meg. 2013-ban és 2019-ben a Bridport Prize költészeti versenyen a jelöltek listáján szerepelt, 2020-ban pedig elnyerte a Literature Wales Writers' Bursary ösztöndíjat, hogy befejezhesse első verseskötetét. Emellett szerzője a *New Territories in Modernism: Anglophone Welsh Writing 1930–1949* (University of Wales Press, 2018) című kritikai monográfiának is. Az antológiában két verse szerepel, a *Jelly'* először az *Air and Armour* (Green Bottle Press, 2021) kötetben, a *Leisure* pedig a *Gwrthryfel/Uprising: An Anthology of Radical Poetry from Contemporary Wales* (Culture Matters, 2022) című kötetben jelent meg.

LAURA WAINWRIGHT

SZABADIDŐ

W. H. Davies után

Mifelénk autók száguldoznak
mint jól táplált madarak, motoruk fel-felzúg ,
míg alkonyra vagy alkura várnak,
üzenetre, érintésre,
egy kitisztult dombtetőre vagy nyelvre,
hogy elhaladjanak a papírszálon,
hunyorító szikrával,
a dombok zöld pénzsmáján.

Azok a szép napok
gázolaj-, só- és ecetbe mártva
itt Allt-yr-ynben, hol
a hegyoldalt passzát szelek nyaldossák,
míg összezsugorodik az árnyék és magasság:
a viktoriánus WC-eket ma hófehéren adják el,
és november 5-én a teljes égbolt
egy engedetlen, füstös színjáték.

Hát állj meg, ülj le egy kicsit
(de ne bámészkodj túl soká)
e látvány újabb hálás
foglyaként. Az M4-es hadd kanyarogjon.
Nézd a lődörgő csavargókat,
szánkók kísértetnyomát.
Figyeld meg az emlékparkokat,
hová elhelyezték a város kutyái
saját csokraikat.

LLŶR GWYN LEWIS

(sz. 1987)¹⁰

POINTE DU RAZ, PENN AR BED

Jártunk már erre,
vagy nem? Meglehet –
sziklák meredélye, legelők gyére,
a lábujjaink hegye a víz felett...

Megannyi hely van még e
vidéken az isten háta mögött,
és alig látszik át az emlékködön –
hogymelyik fotó kinek a képe.

De a világítótorony itt más volt
(fénye, ami kezdetben csak pislákkolt,
egyre nőtt, ahogy magához vont a hűvös éj),
ez bizony kész tény,

hogymez itt nem Abersoch, sem
Uwchmynydd sziklái, sem pedig
Connemara tengere a párás szélvédőn át.
Nem egyezik nyelvükkel, amit

a közeli városban hallottunk,
amit sajátunknak nevezünk.
Ez a nyelv újnak tűnt,
bár ugyanaz az eső

hullott ránk, és ugyanazt a tengert kémleltük.
És ne feledd: mindenáron felidézem,
mily másként álltal a csillagok,
és te voltál, kivel Finistère-ben voltam.

¹⁰Walesi nyelvű író és költő. Prózaí művei közé tartozik a *Rhyw Flodau Rhyfel* (2014) és a *Fabula* (2017) című novelláskötet. Két verseskötete jelent meg, a *Storm ar wyneb yr haul* (2014) és a *Rhwng dwy lein drên* (2020), amelyből a jelen antológiában szereplő versek is származnak. Beválasztották a Literature Across Frontiers– 2017 Tíz Új Hangja Európából kiemeltjei közé. Caernarfonban nevelkedett, jelenleg Cardiffban él feleségével, Lowrival, valamint Math és Gwern nevű fiaival. 2022-ben, Tregaronban elnyerte a National Eisteddfod fesztivál díját.

LLŶR GWYN LEWIS

TŰZHELY

Bejöttünk a viharból
mind bőrig ázva, leroskadtunk
egy asztalhoz a tűznél;
előkerült a whisky és a bor,

aztán a mesék nyúltak, mint a tészta,
arcunk ragyogott és kisimult,
most már mertünk nevetni,
mert a hegy képe elhalványult,

csillogó szemmel mókáztunk és élcelődtünk:
„Ki is esett a kövér seggére?”
Könnyű hősködni idebent,
nem úgy kint a szél karmában.

Nem sok kellett, hogy kipiruljunk
bár vádlink még nedves, latyakos,
az ajtó felől halljuk, hogy üvölt a szél,
és hátunkon érezzük, ahogy tapos.

MERRYN WILLIAMS

(sz. 1944)¹¹

AZ APÁLY MENTÉN

Lassan magához tért.

Tudta, hogy az intenzíven van, de hatvan évvel ezelőttről
álmodott, ahogy Yarmouth homokján sétált az apjával,

aki Newtonról mesélt,
a fény felfedezéséről, hogy a hét szín
végül fehérbe olvad, és hogy azt mondta:

*Úgy gondolok magamra, mint a tenger
mellett játszó kisfiú, aki fényes kavicsot, kagylót gyűjt,
míg előttem ott a felfedezetlen, óriási óceán.*

Három orvos ülte körbe az ágyát.
Szakorvosként mutatkoztak be, ebből tudta,
hogy komoly a dolog. Az egyik megszólalt:

„Jó napot, Smith úr.
Maga tudós, ugye? Igen, neves tudós.
Négy napja csökkentjük az adagját,

ugye érti, ez mit jelent. Nem jó hír,
sajnos. Ha a kezelést most
abbahagyjuk, ön meghal. Ha folytatjuk,

akkor is, néhány hét vagy hónap múlva. Vesegépek,
kimerülés, hosszas küzdelem,
eredménytelenül. Ön mit szeretne?”

Az Északi-tenger mellett arról mesélt az apja, hogy
a kagylóhéjak, amiket gyűjtött, a homokban, a sziklák között
élő apró teremtmények vázai voltak, melyek testét

¹¹A költő hat verseskötetet publikált, amelyek közül a legutóbbi *After Hastings* (Shoestring Press) címmel jelent meg. Emellett angolra fordította Federico García Lorca *Válogatott verseit* (Bloodaxe Books). Jelenleg Oxfordban él, a legutóbbi választásokon a Munkáspárt mellett kampányolt. Az itt közölt versei a *Magma (On the Tideline)*, a *The High Window (Elegy)* irodalmi lapokban, valamint a *The Latin Master's Story* (Rockingham Press, 2000) antológiában (*Left-Handed*) jelentek meg.

a tenger vetette partra haláluk után. „Nincs Isten” –
gondolta –, „de el tudom viselni”. Hogyan gyászol
egy idős férfi; a lelkész, ha meghozta a döntést, hogy

az igaz úton megy egyik logikus lépéssel a másik után! Azt mondta:
„Inkább most halok meg, mikor én döntök. Kérem, vegyék le az
oxigénmaszkot, nem lesz rá szükség.” A februári fény cseppenként távozott.

Bejöttek az unokák,
könnyek között, dacosan. A lány hasonlított rá
leginkább. A sötétségbe megyek, gondolta,

nyitott szemmel; a színek nem vesznek el, az atomok
átcsoportosulnak. „Indulok”, mondta, és
az óceán felé fordult.

MERRYN WILLIAMS

BALKEZES

Édesapám és az apja balkezesek.
Háború előtt a sok walesi gyereket,
ha ballal írtak, az iskola korrigálta.
A jobb kéz ír, ez volt a fix szabály.

A bal volt a jobb. A jobb mindig rosszabb volt.
Idegeket edzettek a tanárok,
míg végül mind a többséghez idomultunk,
mint Pavlov kutyái, trükköket tanultunk.

Én is ismerek egy gyereket, ki kórházba került
Három évesen, még walesiül beszélve,
S mire kijöhetett már csak angolul,
természetesen elhagyva saját anyanyelvét.

Az én időmben már nincs semmi kényszer,
bármikor, bárhol írhatok bal kézzel,
akár kínai módra, eljátszom a gondolattal, hol rendben
hogyminden sor furcsa irányba halad.

MERRYN WILLIAMS

ELÉGIA

Ruth Bidgoodnak

Egy zsúfolt tengerparti kávézóban tudtam meg két vonat közt,
az okostelefonon pötyögve, mint mindenki manapság,
hogy meghaltál. Tudhattam volna, hogy bekövetkezik,
de nem számítottam rá. Itt nem érezted volna magad otthon,

nem bíztál a tengerben, és hegyekbe tértél vissza. Így hát
még egyszer visszamentem, fél óráig csak számláltam
a hullámokat, és visszaidéztem, mikor Hengistbury Headnél
tombolásukba belemerültem aznap, mikor távoztál.

RUTH BIDGOOD

(1922–2022)¹²

UTAZÁS

Azt mondtad, szeretnél volna
a tengernél élni.
Szerintem már rég
megpillantottad az üvegtornyot
a tenger közepén,
emberekkel tele.
Nem is igazán egy tengerparti házra
vágytál, hanem a tengerre szállni.

Most végre elszántad magad
az útra. Esőfüggöny és tajték
fedi távolodó hajód.
A viharfény sugarában
valami üvegfényű csillan nyugat felől.
Hadd gondoljak csupán arra,
ahogy partra érsz, és hadd vessem el
a tengernyi sok mesét
végzet gyötörte kalandjainkról.

Látok egy halmot emelkedni a sötét tengerből,
és téged, ahogy felmászol a toronyba.
Jól ismerem a szíved, és tudom, végre
kész arra, hogy szíves fogadtatásra találjon.

¹²A walesi Blaendulais, angol nevén Seven Sisters községben született. Walesi anyanyelvű apja, William Herbert Jones tiszteletes az averoni Szent Mária-templom plébánosa lett, így Ruth itt nevelkedett. A Port Talbot-i gimnáziumba járt, majd az oxfordi St Hugh's College-ban tanult angol irodalmat. A második világháború alatt a Brit Királyi Haditengerészetben szolgált kódotörkésként az egyiptomi Alexandriában. Az 1970-es években a powysi Abergwesynbe költözött, s verseket és helytörténeti kutatásokat kezdett publikálni. Az antológiában szereplő versei a *Kindred* című, 1986-ban megjelent gyűjteményben találhatóak.

RUTH BIDGOOD

GALAGONYA DIGIFFBEN

Gyerekkoromban sosem
hoztuk a galagonyát a házba.
Pogányság volt hátravetni a kiborult sót
vagy kerülgetni a létrákat,
mégsem vitte be soha senki
a baljós-bájos vörös és fehér virágokat.

Lent a folyónál
a hőtől remegve áll Digiff,
egy ház tele galagonyával. A fa
a közepén nőtt, ragyog
a sápadt rózsaszín virágoktól, áttör
réseken, amik ablakok voltak,
és felnyúl ott, ahol nem választja el
tető a tűzhelyet az égtől.

A dombon a nap megkeményítette
a harangvirágerdőkkkel borított öreg, ázott földeket.
Rozsdás vezetékek ereszkednek alá korhadó oszlopokról.
Kiszögellések, heverő dinoszauruszok osztoznak
durva kényelmükön néhány nyíratlan báránnyal.
Alant kertek hagyták nyomaik.

Elmondok én valamit
a koldus Estherről és Gwentről;
a pásztor Rhysről és Thomasról; a réz-
és ólombányász John Jonesről;
akik itt éltek, és akikre nem emlékeznek,
akiknek a völgyét újraértelmezik
a folyó túlsópartján üdülő fürdőzők,
heverészve, napsütötten; én;
az öreg réteken
nyájakat tartó férfiak.

Digiffben galagonya van a tűzhelyen és az ágyon.
Közelebbről nézve a fa kipirult
a korhadástól. Beteg, zuzmós ágak
kétségbeesetten dús

virágba borulnak, amely alig
fehérlik egy órát, mielőtt elsötétíti
a lassú halál. Ez a végzet és
az ünneplés izzó fája,
melynek üszkös virágait érintem
finoman, majd lemegyek a gázlóhoz.

JOHN ELIOT

(sz. 1953)¹³

SZIA, APA,

ne haragudj, hogy zavarlak, biztosan túl elfoglalt vagy, hogy velem foglalkozz. Viszont néha szükségem van valakire, akivel megoszthatom a szavakat, amik rám találtak. Egy költőt és művét, ami visszatér a 77. zsoltárhoz. A 77. zsoltár... Újraolvasom. Megjelenik előttem a költő, aki kétezer éve alkotta. Megerősítő hittel. Nem tudom, miért mondom ezt el neked, de beszélnem kellett. Hiányzott a szent cadoci költészet. Vajon értik, mit tesz Istent a szomszéd szobában alvó szüleinkhez hasonítani? A hit, hogy felébrednek. Tudod, nem hisznek nekem, mikor azt mondom, olvastam a Bibliát. Egyik könyvet a másik után úgy, ahogyan a könyvklubos hölgyek a legújabb bestsellereket, önhittén, önbizalommal. A származási levezetések átugorva. Ahogy mindenki. A zsidó barátom, aki Ádámgig, a prófétákig, a költőkig, Dávidig és Izajásig visszavezethető ortodox, elment a siratófalhoz, Ő beszélt nekem a 128. zsoltárról. Dülöngélve előre s hátra az ima közben. Ahogy eltávoztál és megérkeztél. Megérkeztél és eltávoztál.

¹³Angol származású költő, ki Walesben él, hol unokái épp kétnyelvűen nőnek fel. Különböző egyetemekkel kollaborálva hozza létre antológiáit. Jelenleg a budapesti Pázmány Péter Katolikus Egyetem és a romániai Eutopia Angol Akadémia rezidens írója. Négy verseskötete jelent meg a Mosaique Press kiadónál. Az itt közölt versek az *Eating Ice Cream (Fagyaltot eszik)* című kötetben jelentek meg először 2017-ben.

KAREN GEMMA BREWER

(sz. 1960)¹⁴

MINDEN, MIT NEM MONDTAM EL

Úgy tartottad kezem, mintha arany levelek között rejlene,
a szeretet megtart, mondják,
mily büszkén hoztál vissza egy barna medvét
a német erdőből, még mindig morog.
Első házunk a mezőn túl állt, út se vezetett oda,
régibútor talicskával kerültek oda.
Három voltam, mikor vacsoráról késtél,
tetőre másztam, emléke bennem már nem él
magasra, onnan kémleltelek.
Minden dal, mit nem énekeltem el neked
minden, mit nem mondtam el.

Teherautód motorháztetőjére ültettél,
oly meleg, nem sért,
faházat építettél nekünk régi lépcsősorból
szilfából, a mi világunk
hattyúk a tavon, melled ütöd, akárcsak Tarzan
pizsamát adsz rám, rajta hold és a csillagok
linzert és a krémes kekszed teába mártottad
míg Roy Rogerst énekeltél
A négy lábú barát
Minden dal, mit nem énekeltem el neked
minden, mit nem mondtam el.

Tengerpartig repítettél barna vadászgépen
Kocsmákban és játéktermekben mulattál tétlen
tanítottál labdát rúgni, nyulat nyúzni
fejszével vágni, kaszálni, bálázni
az idő elmúlt, elszállt
Minden dal, mit nem énekeltem el neked
minden, mit nem mondtam el

¹⁴A walesi Ceredigionból, szénbányász- és földművescsaládból származó, díjnyertes költő és előadóművész. Az érzelmeket és a hétköznapiságot erős abszurditással ötvöző írásai az Egyesült Királyságban, Európában és az Egyesült Államokban jelentek meg. Fellépett fesztiválokon, színházakban, pubokban, iskolákban, főiskolákon, szupermarketekben és utcákon is. Kétszer nyerte el a *Tim Williams Performance Poetry Award* díjat. 2021-ben jelent meg a *Seeds from a Dandelion (Egy pitypang magjai)* című verseskötetének második kiadása, 2022-ben pedig egy új gyűjteménye, a *Dancing in the Sun (Tánc a napfényben)*. Az antológiában szereplő mindkét vers először ebben a gyűjteményben jelent meg.

minden dal, mit nem énekeltem el neked
minden, mit bárcsak elmondtam volna.

KAREN GEMMA BREWER

ZSIRÁFCSOKOR

Adtál nekem egy csokor zsiráfot
fejek és nyakak csodásan elrendezve
művészien összefonva zöld levelekkel
celofánba tekerve, piros szalaggal átkötve
alján szivaccsal, hogy a vért felfogja

Ólomkristály vázába helyeztem
elmerengek, vajon mi lett a testekkel
és hogy vajon a hosszú, nyurga lábaik
tán háromlábú edények lettek, vagy pálcikák
vagy kéményseprűk meghosszabbítható rudai
alkotásunkat a széles fapárkányra helyezem
a házimoziszobánk ablakába
annak sápadt üvegéhez, hogy onnan kertbe nézzen
elrendelem a fűnek, ne nyíródjon e héten
hogy a szavannás hangulatot tetézzé

Locsolni kell-e tán a zsiráfokat, latolgom
félek, ellankad fejük, vagy nyelvük nyúlik
esetleg pácolni kell-e nyakuk, mangólében
hogy képzeletbeli levelekért nyújtózzon fejük
képzelve, hogy fákkal teli büfében szabadok

Néznek, ahogy koktélimat iszogatom napágyon
csobbanás egy műkövezett víznyelőlől
tenisz az adogatógép ellen
meglepetéstől vagy sajnálattól tágra nyílt szemük
pislogás, rezzenés, gondolkodás nélkül – nem-levés

Zöld sifon divatdzsungelében
majszolom kis szendvicsemet, kortyolgom borom
otthon, társaságukban a baldachin alatt
a sok mi lenne, ha és talán, fel nem bukkant és még nem-ek közt
napszíttá álmok és megbánások kakofóniája

Este nem tudok aludni nélkülük
biztosan hallom, ahogy nyakuk fejvesztve menekül
kúsznak le a lépcsőn, át a sötétségen

remélve, hogy vadságukat tetten érem
de a holdfény sziluettjét látom csak

Te adtál nekem egy csokor zsiráfot
de utolsó üzeneted elveszett vagy elkavarodott
akár a bátorságod, hogy szemtől szembe búcsút mondj
és talán a vázában, ott a párkányon azok szegfüvek
és talpánál a vérben ázott szivacs az én szívem

HILARY EVANS

(sz. 1949)¹⁵

ERDŐFÜRDŐ

Nézz fel! Nézz fel! és lásd a tompa csillogást,
csillagok, akár a fény, millió földi évnvi utazás,
hogy borongós, koszos földi ég nyelje el őket,
míg szemünk végül titkos életükre réved.

Állj meg! Nézd, az arany, holdsütötte sztratoszférát,
vagy a háborgó hullámokat, melyeket mintha arany borítaná,
vagy ahogy az aranyló leveleket ezüstre festi a leszálló alkony,
tündéreként szálló levelek ott fenn sok szélfúttá gallyon.

Legyél, maradj, csendesen figyelj és szemlékd a kúszó indákat,
ahogy felfutnak a barázdált törzsön, vagy a lepkéket,
kik csipkés szárnyuk összehajtva nektárt nyalogatnak
és érezd, amint jóságuk, békességük lelked kitölti.

¹⁵Farmon nőtt fel, és gyógyepedagógusnak tanult. 1993-ban a lelkészi hivatásnak szentelte magát. Jelenleg „nyugdijas” lelkész, aki angol és walesi nyelven vezet istentiszteletet Walesben. Az R. S. Thomas és Elsie Eldridge Irodalmi Társaságok elnöke. Költészetének egyik legerősebb ihletője R. S. Thomas. Költői blogja: graceatthemargins.com. Az itt szereplő versek korábban nem jelentek meg.

HILARY EVANS

A TERMÉSZET GYÖNGÉDSÉGE

Cseresznyevirágba borult ágak alatt ültem,
érintése finom, akár a gerle tolla, éreztem,
amint sodródva végigsimít arcomon,
s megáll egy pillanatra, kényeztet

édes cirógatásával, mely hívogat,
hogy könnyed legyek, s elérjem ugyanazzal
a gyöngédséggel e pillanatot, mely
örömet és hálát hoz.

MYRDDIN AP DAFYDD

(sz. 1956)¹⁶

HA EGYSZER ELESTÉL

Egyszer mindenki elesik, még a
a legjobbakkal is megesik néha...

A védő is elvétheti emberét,
bármily vastag a combja, és széles a válla.

A gólkirály hiába cselez át az egész pályán,
A labdát csak mellérúgja a kapu láttán.
De felesleges ezért úgy durcáskodni, duzzogni,
A sportot zargatni meg „bundát” kiáltozni.

Néha mindenki hibázik. De menjen a játék, gyerünk!
Szedd össze magad, adj bele mindent, és nyerünk!

Ha próbálkoztál, de nem ment, igazi győztes akkor is lehetsz,
Állj ki így is, szorítsd össze fogad, s emeld fel fejed.

¹⁶Walesi író, kiadó és megválasztott bárd. 2018-ban Wales fődruidájává választották. Llanrwstben született, Észak-Walesben. Tanulmányait a helyi iskolákban, illetve az Aberystwythi Egyetemen végezte. 1980-ban megalapította a Gwasg Carreg Gwalch kiadóvállalatot. Jelenleg a nefyni Cwrw Llŷn sörfőzde és a pwillheli Oriel Tonnau képzőművészeti galéria igazgatója. Az antológiába beválasztott két verse a *Syched am Sycharth* (2001) verseskötetből, valamint a *Geiriau Bach Chwareus* (2016) gyermekverskötetből származik, mindkét könyv a Gwasg Carreg Gwalch kiadásában jelent meg.

MYRDDIN AP DAFYDD

NEM FARAGHATSZ RÍMET

Nem élhetsz kisvárosban,
Nem nyithatsz üzletet,
Nem vehetsz földet,
Nem lehetsz rendőr,
Nem létezel, mitugrász,
Nincs hangod,
Az benne a legrosszabb, hogy sarokba szorítottak:
Nem faraghatsz rímet.
Nem mondhatod, hogy lassú tűzön, levesben kéne
Az angol királyt forralni végre,
Amíg bugyborékolva nem ég le,
Keverjétek, rajta, rajta,
Üst buzogjon, forrjon tajtba,¹⁷
Mert nem faraghatsz rímet.
Nem mondhatod a vitéz Day Gamre,
Hogy anyuci pici szeme fénye,
És nem tehetsz lócitromot
A székre, ahová ülni szokott,
Mert nem faraghatsz rímet.
Nem mondhatod, hogy Walest porig előbb égetjük,
Hogy majd a szirtek visszhangozzák énekünk,
Mintsem a kidwellyi uraságoknak
Az adót kipengessük,
Mert az rímel.
Nem mondhatod, hogy lord Grey
Kapzsi disznó, és hogy oké,
Ha gyertyát teszünk a fenekébe,
És meglátjuk, hogyan ég le:
Mert nem faraghatsz rímet.
Nem énekelheted meg például a szabadságot,
Hogy hogyan vetjük le egy nap a rabláncot,
És nem javíthatod a morált
Ott, ahol már betelt a pohár:
Mert nem faraghatsz rímet.
De suttoghatod a markodba, dűnnyögheted a bajuszod alatt:
Owain Glyndŵr nevét, a tegnapi álmok ragyogó lángját,
Az ország jövőjének egy villanását a tükörben,

¹⁷Idézet: Shakespeare: *Macbeth*, 4. felvonás, 1. szín, 11–12. sor (Szász Károly fordítása).

Mert abban nincsen rím.
Csak költészet.

MENNA ELFYN

(sz. 1952)¹⁸

AZ UKRÁN ANYA

(Egy tévéinterjúból)

Sokat tűnődtem, mi lett vele,
előttem kamerába néző arca, s kezei fojtásba fonva magasan,
mintha egy nyakból szorítaná ki a lélegzetet,
orosz katonáéból, ha tehetné...
Aztán egy ideig mozdulatlanul—
dadogva mondja, „És az ő anyja mit szólna.”

Megtér újból

az anyaföldhöz, emlékszik,
miként foglyok ők bölcsőtől a sírig,
e hazáéi, – ezen tűnődik,
és a másik anya méhének melegén,
mindkettő saját gyermekének életet ad, s mindkettő sebzett
szüléstől, szeretettől, majd az elvesztéstől,
haragjukat halk hangok szelídítik, pikkelyeket,
amik vallanak élet- és halálfelelőről,
ahogyan ő a képtelen valóságról beszél
az idők újból elsimulnak az anyaság
köztes állapotában. És dala elvész.

¹⁸Díjnyertes walesi költő és drámaíró, aki walesi nyelven ír. Munkásságát, amely versesköteteket, gyermekregényeket, librettókat, valamint televíziós és rádiós színdarabokat ölel föl, több mint húsz nyelvre fordították le, és iskolákban és egyetemeken tanulmányozzák. A költészet és kreatív írás professor emeritája a Trinity Saint David egyetemen. Emellett a Wales PEN Cymru elnöke, és világszerte kampányol az írók szabad véleménynyilvánításáért. A *The Ukrainian Mother* című verse először a *Currente La Răscruce* című, a Mosaique Press által 2022-ben kiadott, román nyelvre fordított angol költészeti antológiában jelent meg, a *The Gate* pedig a *Murmur* című gyűjteményben (Bloodaxe Books), 2012-ben.

GILLIAN CLARKE

(sz. 1937.)¹⁹

CSODA SZENT DÁVID NAPJÁN

„Megtalálnak régi gondolatok
s egy elfeledett, csodálatos látomás”
(William Wordsworth: *Arany nárciszok*, ford. Kántás Balázs)

Egy délután a sárga, tátott szájú
nárciszokkal. A cédrusok és hatalmas tölgyek
közötti ösvényen tapos a napfény.
Egy vidéki ház is lehetett volna, sétáló vendégekkel,
az elmegyógyintézet cserjéi közt kertészek kibukó fenekei.
A bolondoknak olvasok most verset.
Egy idős nő félbeszakít, annyi
vödör szemet ajánl, amennyi nekem kell.
Egy szép, gesztenyebarna hajú fiút
teljesen magával ragadott a vers. Később mondják
nekem, skizofrén jobb napjain.
Az első márciusi nap ketrecében ül
egy nő, nem hall, nem érez.
Csak csinos ruhája van jelen.
Egy nagy termetű, szelíd férfit vezetnek
most székéhez. Még sosem beszélt.
Munkáskezzei a térdén, lágyan
hintázik a versek ritmusára.
A jelenlétüknek, távollétüknek olvasok,
a nagy, néma munkásnak, ahogy hintázik.
Hirtelen már áll, némán, hatalmasan, szelíden,
mégis félek. Mint a forrásvíz lassú mozgása
vagy az év első madara, amint megtöri a sötétséget,
munkás az *Arany nárciszokat* úgy szavalja.
A nővérek dermedten figyelnek, úgy tűnik,

¹⁹Elismert walesi költő, drámaíró, szerkesztő, tévés műsorvezető, óraadó és műfordító. Költészete iskolai tananyag, verseit tíz nyelvre fordították le. Harmadikként viselte a Wales Nemzeti Költője címet 2008 és 2016 között. Walesben született, de Angliában nevelkedett. A walesit, amelyet ma folyékonyan beszél, tiltakozásként tanulta meg. Az antológiában megjelent versei *Collected Poems* című gyűjteményes kötetében található.

a betegek is. Hangja rekedt, de a szöveg tökéletes.

Kint a nárciszok némák, mint a viasz,

ezer, tízezer néma szótag,

csendes krémszín és sárga.

Negyven évvel ezelőtt az osztály kívülről

szavalta a verseket az iskolában.

Miután megtört a nyomorúság némasága,

eszébe jutott, hogy a beszédnek volt zenéje,

és régen még volt mit mondania.

Miután befejezné, a taps előtt a virágok

Némaságára pillantunk. Egy rigó

énekel, és a nárciszok lángolnak.

GILLIAN CLARKE

R. S. THOMASNAK,²⁰ 1913–2000

Halála
az éjféli hírekben.
Hirtelen hűvösebb lett.

Az arany szeptembert
elzavarta valami
a délnyugati úton.

Ma éjszaka az Isten lélegzete
a térben sötéten és üresen
ködöl a tenger hullámain,

kivéve azt az egy törékeny
csónakot a tengeren.
Lángol.

²⁰Walesi költő (*lásd 24. lábjegyzet!*), aki ellenezte Wales angolosítását.

KATIE GRAMICH

(sz. 1958)²¹

JÁVAI TOBZOSKA (MANIS JAVANICA)

Súlyosan veszélyeztetett

„...s velük minden fajtájú vadállat, minden fajtájú háziállat, mindenféle földi csúszómászó és mindenféle madár és szárnyas.

Minden lény, ami lélegzik, párosával ment Noéhoz a bárkába.”

Teremtés könyve 7:14–15

Milyen
Faj vagy te,
Hibátlan páncélszerű tobzoska?
Pikkelyes bőrével, ki néha felemelkedik
Két lábra, akár az ember, de kígyózáva kanyarog
A fatörzs körül. Mozgó articsóka vagy óriás fenyőtoboz?
A történelem előtti idők nyomaként védett zugokban lappangsz. Itt
Cszogsz végig az alkonyaton, hosszú orrod jobbra-balra szimatol,
Remek hangyák után kutat. A zsugorodó erdő vándora vagy, és a te
Még puha pikkelyű gyermeked büszkén utazik farkadon. A tökéletes *tesszerák*
Bőrödön a halálos ítéleted: az orvvadászok tönkreteszik a mozaikot,
Lemeztelenítve, páncéltalanul, tested merev
Egy fagyasztóban. Lemezkéid gyógyír,
Varázslatos a babonásoknak, húsd ízletes
Az ínycsekek szájában.
Állatkertben
Hervadozol,
Tökéletes szimmetriád,
Sor sor után
átfedéssel,
Rendellenesen,
Kioldódik a precíz labda,
Párosával,
Hurrá,
Hurrá,
Néma vagy,

²¹A Cardiffi Egyetem angol szakának nyugalmazott professzora, költő és fordító. A nyugat-walesi Ceredigionból származik, ahová nemrég visszaköltözött. Számos irodalomkritikát és fordítást publikált, többek között a *Twentieth Century Women's Writing in Wales: Land, Gender, Belonging* (University of Wales Press, 2007) című művet.

De a lélegzet még ott van
Benned

És mind

Ment

A bárkába,

Be az eső elől.

KATIE GRAMICH

MOSOGATÓRONGYOK

Szaporodnak a szorosra csavart mosogatórongyok
Mindig szürkén és szabadon, akár az elveszett kesztyűk,
Felfordított vödrökön, felszárítva deszkákat és kádakat,
Olykor kifeszítve, mint vastag pókháló, ha szárad
Kerítéseken és bokrokon, szögesdróton, kifeszített zsinegen,
A legöregebbek lyukas, mellényforma darabok,
Megőrizve az idő elől, amíg szürkeségük
Semmivé olvad.

De mindnek megvan a maga
Szerepe, az a bizonyos dolog, amit súrol és töröl,
A hátulsó konyhaasztal, a fürdőkád, a padló,
A mosogató, a hátsó feljáró, az ablakok, ajtógombok,
A lépcsőfokok és korlát rudak, aranyozott képkeretek,
A kandalló, aminek sárgaréz csövére ruhákat aggatunk,
És odakint a tejüzem örökfagyában
Az a bizonyos rongy a tehenek tőgyéhez fejés előtt.

ABEER AMEER

(1987)²²

A NÁDFURULYA ÉS ÉN

Dzsalál ad-Dín Rúmi után

Ahogy énekel a nádfurulya, siratod bánatod;
szíved még mindig ott dobog a helyen, amit elhagytál.
Egykor holnapnak számító tegnapijaid súlya
kettévág, pont, mint amikor a nádat kettévágják,
miután kitépik a földből, hogy kifaragassák, és
elvihesse faragója leheletét messzi füleknek. Belégzése
a te kilégzésed; mintha egyenesen a saját mellkasodból jönne.
Jajgatásától szemed vörös lesz. Gégéje száműzetésedet beszéli el.
Ugyanaz a búcsú, mely elválasztotta a nádat a földtől,
összehoz benneteket, és nem tudhatod, egészen addig, ameddig
mindig is tudtad, milyen sokat véreztél, amikor minden jót
kívántatok, tudván, hogy semmi se lesz jó, és hogy mindig
csak a felé a hely felé fogsz vágyódní, ahonnan a szíved jön.
Nyelveken olvasva; minden zene hazavágyik.

²²Sunderlandban született, és Walesben nőtt fel. Londonban fogorvosnak tanult, majd mesterfokozatot szerzett, miközben érdeklődése a szorongó betegek kezelése és a tudatosság irányába terelődött. Első versgyűjteménye az *Inhale/Exile* (Seren, 2021), amelyben iraki örökségének egyes aspektusait kutatja. Versei számos folyóiratban és antológiában megjelentek, többek között az *Acumen*, a *Poetry Wales*, a *Planet*, a *Magma*, a *Red Poets*, a *New Wales Review* és a *Long Poem Magazine* lapjain. Jelenleg családjával Cardiffban él.

ABEER AMEER

FOTÓS HALABDZSÁBAN, 1988. MÁRCIUS 17.

Senkit nem kímél, aki elé kerül:
sikátorban összegyűlt családok,
fészükéből kiesett madarak,
az a bizonyos tavaszi nap.
Lépcsők alatt
egy férfi sziluettje pihen,
kurd turbánt és bő nadrágot visel,
dereka körül egy nagy selyemöv,
Arccal a porban,
karjában egy csecsemővel.
Tompá földszínek egy rózsaszín takaró körül,
egy fehér, izzó arc, ég felé szegezett állal.
A fotós
szorosán fogja fényképezőgépét,
hogy elkaphassa a nemrég elhunytaknak ezt
a tökéletes csendéletét.
Remeg a keze, ahogy elkészíti a búcsúképet:
az újszülött arca a fényképezőgépbe néz.
Ez az expozíció
a jobb mutatóujja mellett a retinájába is beleég.
Megosztja a világgal, amit annak látnia kell,
bár egy kép se tudja visszaadni az édes almától és
epétől sűrű, csípős levegő érzését.
Nincs olyan árnyék, ami elég sötét.

IESTYN TYNE²³

(sz.1997)

MIELŐTT

újjászületik a gumiabroncsok alatt az út, mielőtt itt hagyja
visszatérésének nyomait a nap, mielőtt eloszlának
a szellemek a rakpartról, mielőtt elfordítják a csapokat,
mielőtt a nap apró áhítatai égetnék a bőrt,
mielőtt ellopják a reggel harmatos ártatlanságát,
mielőtt leszedik a szirmokat, mielőtt kávéznál, mielőtt aggódnál,
mielőtt az üvegek összetörnek a kukában, mielőtt imádkoznál, mielőtt ordítanál,
és mielőtt megértenéd, hogy minden új fény véges, itt vagy.
Itt vagy, csupaszon, mint születésed napján, a lila mélységbe réveszted szemed, kinyitod
kezed ennek a háznak a bugyraiba,
nagygyá nőve ebben a befejezetlen csendben,
gyökeret eresztve a csöpögő ereszbe

már is kezded elfelejteni az öntudatra ébredés csodáját.

²³ A walesi születésű költő három verseskötetet és két versfüzetet jelentetett meg walesi nyelven. Legutóbbi kötete, a *Stafelloedd Amhenodol (Meghatározatlan Terek)* a 2022-es Wales Év Könyve díj költészeti kategóriájának döntőse volt, és a Broken Sleep Books kiadásában jelent meg fordításban (2023). Legújabb versfüzete, a *Dysgu Nofio (Úszni Tanulni)*, egy verssorozat, amely a klímaszorongásról és a szülővé válás élményéről szól. Darren Chettyvel, Hanan Issával és Grug Muse-szal közösen szerkesztette a *Welsh (Plural): Essays on the Future of Wales* (Repeater Books, 2022) című könyvet. Leo Draytonnal együtt társszerzője volt a *Robyn* című ifjúsági regénynek a Y Pump (Az Ötök) sorozatban, mely elnyerte a Wales Év Könyve díjat a gyermek- és ifjúsági kategóriában, valamint a közönségdíjat is 2022-ben. A regény angol fordítása a tervek szerint 2025-ben jelenik meg a Firefly Books kiadásában. Iestyn Tyne 2019 és 2023 között a Walesi Nemzeti Eisteddfod rezidens költője volt.

IESTYN TYNE

MIUTÁN

A világ mint semmi, és semmi nincs a világban,
csak a gyéren hulló csend.
Ez a tényleg semmi, a tér, ahol a talán-majdnem
jön-megy, mindig halkán –
a világ, akár hiszed, akár nem, ahol semmi se bomlik el,
ahol semmi se fullad meg úgy, mint korábban.
Ez az utána, az azután, a lehetett-volna,
a majdnem-lett, ahol megölel a por,
és terményben gazdag a sivatag, és várandós
a csend. Ez az élő képzelet,
a haldokló emlékezet, a hang, ami nem hang,
mivel nincs fül, ami hallja, ahogy készülék sincs,
ami felvegye, mint a legkisebb teremtmény sikolya
a terebélyes és árnyékos erdőben.

RONALD STUART THOMAS

(1913–2000)²⁴

A NAGY PRÉDIKÁTOROK

Tudatlanok voltak atomokat, molekulákat illetően,
de szavaikkal mennydörögtek a magas
pulpitusról, kiképző hadnagyként lépdeltek
ingatag hídjukon, és mindig a lélek
hajótörésével fenyegettek. Egyetlen tudós
sem volt hozzájuk mérten híres; a láthatatlan
feltáratlan volt. Ami világossá
vált a fényes villámcsapástól,
a Teremtő utánozhatatlan
szándéka arcukon. És az emberek mind többre
éheztek, vasárnapról vasárnapra
e viharnak magukat kitették,
e fergetegnek, étvágyukat fokozták
ezáltal. Hallottad a történetét
a látogató prédikátor színlelt
íjának, és hogyan térnek ki a nyílvevesszők,
hogyan a fény sugar elhaladjon? Az
a képzelődés aranykora volt,
és nem tér vissza. Mivel túl nehéz
a felfogásuk, nem adják fel. Mi
most a tények mellé állunk, és a tényeknek
sokakat kell szolgálniuk, egyszerre.

²⁴R. S. Thomas néven publikáló walesi költő és anglikán pap volt, akit nacionalizmusáról, spiritualizmusáról és Wales angolosításával szembeni ellenszenvéről ismertek. John Betjeman a szerző első, nagy kiadótól származó verseskötete, a *Song at the Year's Turning* (1955) bemutatásakor azt jósolta, hogy Thomasra még jóval azután is emlékezni fognak, hogy őt magát elfelejtették. M. Wynn Thomas azt nyilatkozta: „Ő volt a walesi Alekszandr Szolzsenyicin, mert annyira felkavarta a walesi öntudatot. A 20. század egyik legnagyobb angol nyelvű és európai költője volt”. Az antológiában szereplő versek a *Selected Poems (Válogatott versek)* című kötetben találhatóak, a Bloodaxe Books 1974-es kiadásában.

RONALD STUART THOMAS

A VÉGÉN

Kevés vagyontárgy: egy szék,
egy asztal, egy ágy,
ahol imáimat elmondhatom,
és a partról összegyűjtött,
csontszerű, keresztezett gallyak
bizonyítják, hogy a természet
elismeri a Keresztet.
Éjjelente egy ablak előtt vagyok,
ami nem nagyon kicsi,
így a csillagokat bekeretezi,
amelyek nincsenek távolabb,
mint az általam elvetett
városi fények. Nappal
a járókelők, akik nem
vándorok, a záporon át bámulnak,
egyetlen nézőpont foglyaként
látnak engem:
ki felszabadultam
a csapongóan kétes igazság alól,
hogy a ma csüggedt szíve
holnapra kiteljesedjen.

Tartalomjegyzék

A WALESI KÖLTÉSZET MÚLTJA ÉS JELENE	1
HEDD WYN	3
A BOLYONGÁS VÉGE	3
IDRIS DAVIES	4
A NÉMA TARTOMÁNY (GWALIA DESERTA, XV. RÉSZ)	4
MICHAEL D. EVANS	6
CYMRAEG	6
PHIL KNIGHT	7
ÜDVÖZÖLLEK WALESBEN	7
BARA BRITH	9
LAURA WAINWRIGHT	11
MEDÚZA	11
SZABADIDŐ	12
LLŶR GWYN LEWIS	13
POINTE DU RAZ, PENN AR BED	13
TŪZHELY	15
MERRYN WILLIAMS	16
AZ APÁLY MENTÉN	16
BALKEZES	18
ELÉGIA	19
RUTH BIDGOOD	20
UTAZÁS	20
GALAGONYA DIGIFFBEN	21
JOHN ELIOT	23
SZIA, APA,	23
KAREN GEMMA BREWER	24
MINDEN, MIT NEM MONDTAM EL	24
ZSIRÁFCSOKOR	26
HILARY EVANS	28
ERDŐFÜRDŐ	28
A TERMÉSZET GYÖNGÉDSÉGE	29

MYRDDIN AP DAFYDD	30
HA EGYSZER ELESTÉL.....	30
NEM FARAGHATSZ RÍMET.....	31

MENNA ELFYN	33
AZ UKRÁN ANYA (Egy tévéinterjúból)	33
GILLIAN CLARKE	34
CSODA SZENT DÁVID NAPJÁN.....	34
R. S. THOMASNAK, 1913–2000.....	36
KATIE GRAMICH	37
JÁVAI TOBZOSKA (MANIS JAVANICA) Súlyosan veszélyeztetett.....	37
MOSOGATÓRONGYOK	39
ABEER AMEER	40
A NÁDFURULYA ÉS ÉN	40
Dzsalál ad-Dín Rúmi után.....	40
FOTÓS HALABDZSÁBAN, 1988. MÁRCIUS 17.....	41
IESTYN TYNE	42
MIELŐTT	42
MIUTÁN	43
RONALD STUART THOMAS	44
A NAGY PRÉDIKÁTOROK	44
A VÉGÉN.....	45